

САНД ОЛОХ

Х а й м а т
1931 оыл алтынны
15 хүнүүтэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОНААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 135 (5646) 1981 оыл. Сэтгиний 12 хүнэ
чэппизэ Сынхита
2 харчы

Партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунһаба

1981 оыл сэтгиний 10 хүнүгөр оройуон партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунһаба буолла. Ойно ССКП райкомун чилиннэһэр, райком чилиннэһэр хандаттар, оройуоннааҕы партийнай тэрлэтэ революционнай комиссиатын чилиннэһэр, машинисты, сүһүөх уонна сылахтарды партийнай тэрлэтэлэр секретардара, сельсоветтар исполкомнарын председателлэрэ, председателилар, тэрлэтэлэр уонна государственнай учреждениелар саллааччылар, совхозтар отделениеларын управлющайдар, сүөһү индустрия биргидирдэрэ, специалистара, производство бастыһаа кыттааһы ылылар.

Мунһаах «ССКП XXVI съездин ыйыларынгар сеп түбөһиннэрэн общественной сүөһү кыстыгын тэрээһиннээхтик атыарымы уонна сүөһү бороууксуйаны бизнестин улаатыннырымыа «ССКП обкомун IV пленумун уураабын олоххо ылыларныа оройуон партийнай, советскай, хаһаайыс-

тыбаннай тарилталарын сорууттарын туһунан» бопһуруоска ССКП райкомун бастааһы секретара таб. И. П. Листиков дакылааттаах эстэн дүүһүлэстэ.

Дакылаат сүннүһүн ийэстиниэ тыматтылар. т. М. С. Онегинников — Карл Маркс аатынан совхоз парткомун секретара, И. Н. Аммосов — «Чурапчы» совхоз директара, П. С. Крылова — Субуруускай аатынан совхоз кылаабынай зоотехника, М. Т. Старостина — Карл Маркс аатынан совхоз ыһаһыһыһа, П. И. Иннокентьев — тым хаһаайыстыбатын производственик управлениетин кылаабынай зоотехника, С. И. Сергеев — Эриэки Эристини аатынан совхоз директара, В. В. Попов — «Сельхозтехника» холбоһун кылаабынай инженерэ, партийнай тэрлэтэ секретара, А. Е. Филиппов — народнай хантуураа оройуоннааҕы депютаатын председателэ.

Актив мунһаба дүүһүлэһилибит бопһуруоска туһааниһаах уураабы ылыһа.

ПЯТИЛЁКА БАХТАТЫГАР

БАХСЫ. Отделение сын уон ыйытар аастыт сын туһааниһаах кэминээһиттэр дэр үүт ылыһа ылыһы 230,7 тоннаан урдэтте, государствога 247 тоннаан олбоду атылааһа, хас биридиз фуражнай ыһахтан үүтү ылыһы 400 кг улаатыннарды.

ХАНАХСЫТ. Ити кэм устатыгар үүтү валовой ылыһы сорууда 103,5 тоннаан аһарыллан, аастыт сыллааһар көрдөрүү 125 тоннаан туһарылыһа, фуражнай ыһах ахсытан 1592 кг үүт ылыһа.

СЫЛАҢ. «Чурапчы» совхоз линия отделениета аастыт сыллааһы көрдөрүүтүн үүтү валовой ылыһы уонна государствога туттарымыа ылыһа туһарды. Ол курдук, былырмыһы түмүктөр 161,7—174 тоннаан аһарылыһа.

БОЧУОТ ДУОСКАТА

1981—1982 сс. общественной сүөһү кыстыгын бастаах ыйытар сүөһү индустрия, киниттэн бороууксуйаны ылыһа уонна соруутуһааһаа социалистическай күүталаһыга үрдүк көрдөрүүлэри ситиспит манник коллективтар уонна производство бастыһаа оройуоннааҕы бочуот дуоскатыгар таһаарыллаллар:

СОВХОЗТАРТАН

«Чурапчы» совхоз (директор Аммосов И. Н., партком секретара Леонтьева М. С., профсоюз рабочкомун председателэ Филиппов И. И.).
Эриэки Эристини аатынан совхоз (директор Сергеев С. И., партком секретара Дмитриев Н. С., рабочком председателэ Адамов Г. И.).

ОТДЕЛЕНИЕЛАРТАН

Арыылаах отделениета (управляющий Борисов Е. Е., партийнай тэрлэтэ секретара Борисов С. С., сельсовет исполкомун председателэ Саргыдаев А. Р.).

Бахсы отделениета (управляющий Варламов А. А., партбиро секретара Абрамов Д. А., сельсовет исполкомун председателэ Драгунов Г. А.).

Сылаңг отделениета (управляющий Михайлов Н. Г., партбиро секретара Макарова Е. В., сельсовет исполкомун председателэ Ваншев В. П.).

ФЕРМАЛАРТАН

«ЫБСЛКС 60 сыла» ферма коллектива (Хадаар, старшай Осипова М. Е.).

«Эркин» ферма коллектива (Арыылаах, старшай Иванов М. И.).

«Дуулуур» ферма коллектива (Чакыр, старшай Филиппова М. Г.).

ЫАННЫЫКСЫТТАРТАН

Иванов Михаил Иннокентьевич (Арыылаах).
Ксенофонтова Наталья Николаевна (Хадаар).
Филиппова Матрена Гаврильевна (Чакыр).

БОРООСКУ КӨРӨӨЧЧҮЛЭРТЭН

Решетникова Надежда Ивановна (Бахсы).
Илларионова Мария Дмитриевна (Одзулуун).
Захарова Ирина Александровна (Болтуур).

Оройуоннааҕы партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунһаба

СҮӨҮ КЫСТЫГЫН — БОЛБОМТО КИЙНИГЭР

ССКП райкомун бастаах секретара таб. И. П. ЛИСТИКОВ дакылааттыттан

ССКП XXVI съези сүөһү уонна сылгы туһата нэһү индустрия тыа сиргэр сүөх олуту икки тогуа ударнай үлэ фронунан быһаарыһа. Съезд кэминтэн тыа хаһаайыстыбатын бу доһууһаах сааһааһы салгымы өрө көтөдүүгэ партиа Кини Комитетин уонна ССРС Министрларин Советин кэһэ уураахтара ылыһылар. Ол уураахтары олоххо ылыһааһы быһаарыһа кыстыгы тэрээһиннээхтик атыарымы быһаары суолталаах. Ойно сибээһин бу бопһуруоһу сорууттааһыга ССКП обкомун IV пленума аһааһыннан дүүһүлэстэ уонна партийнай тэрлэтэлэр, хаһаайыстыбаннай органныр минимизир чопчу сорууттары туруорды.

Оройуон тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ партийнай тэрлэтэлэр сааһааһынаа, общественность бүтүүнүн көмөтүнөн общественной сүөһү аастыт кыстыгын тэрээһиннээхтик атыарымы ити минимизир кыстыктаар эти оһорууну 22 бырыһыан, үүтү ылыһы 31 бырыһыан улаатыннардылар. Биридиз фуражнай ыһахтан ылыһы 281 кг үрдүлүттэрэ. Кыстык ыйдарыгар государствога 1907 тонна үүт ордуу атылаһааһыта, борооску орто төлөһүлүүтэ 103 кг тиэрдиһилибитэ, ыһах буюу

Сүөһү аһааһыһаа Бороууксуйа тыа сиргэр сүөх олуту икки тогуа ударнай үлэ фронунан быһаарыһа. Съезд кэминтэн тыа хаһаайыстыбатын бу доһууһаах сааһааһы салгымы өрө көтөдүүгэ партиа Кини Комитетин уонна ССРС Министрларин Советин кэһэ уураахтара ылыһылар. Ол уураахтары олоххо ылыһааһы быһаары кыстыгы тэрээһиннээхтик атыарымы быһаары суолталаах. Ойно сибээһин бу бопһуруоһу сорууттааһыга ССКП обкомун IV пленума аһааһыннан дүүһүлэстэ уонна партийнай тэрлэтэлэр, хаһаайыстыбаннай органныр минимизир чопчу сорууттары туруорды.

Быһыл балаһан ыйыгар партия обкома уонна республика Министрларин Советин 1981—1982 сс. сүөһү кыстыгын тэрээһиннээхтик атыарымы кыстык кэминтэн сүөһү индустрия бороууксуйа, ыһах оһорууну улаатыннардымы республика партийнай, советскай уонна тыа хаһаайыстыбаннай органныр сорууттарын туһунан уураабы ылыһааһыта. Итинэн сибээһин партия райкомун бюроту уонна райсовет исполкома кыстык тэрээһиннээхтик атыарымы дьаһалларын оһорон биэрэһиннэһиттэрэ. Ойно сүрүн болломто аастыт кыстыкка таһаарыллыбыт итэһэстэргэ туһаайыллыбыта. Быһыраан оройуон уонсай көрдөрүүтэ балаһаа үрдүгүн да иһин, кыстыгы сорох хаһаайыстыбалар, отделениелар манник көрдөрүүтөх туһараабытара. Субуруускай аатынан совхоз (Ефремов, Ефимов) ыһах сүөһү орто төлөһүлүүтүн 79 ара кг тиэрдибитэ, оттон Одзулуун отделениета 68,6 кг, Хатылы 75 кг, Соловьев 78 кг ара тиэрдиһи маһытара. Биридиз фуражнай ыһахтан субуруускайдар 614 кг, «чурапчылар» 698 кг үүтү маһытара. Ити оройуон орто көрдө-

рууттүнэн 249, 165 кг таһаарыһаа этэ. Куһаҕан көрдөрүүтүн аһаарыһаа Ити итэһэстэр быһыл хангылаһа сүөхтээхтэр. Ойуоха бары партийнай уонна хаһаайыстыбаннай тэрлэтэлэр кыстык туттаах уратыларын учуоттуулаһа маада. Туох хангык минимизир, от аһылык уонсай маассата аһыһаа, сороһааһы быһаан баара сүөһа 71 бырыһыан толорулуһа. Баар от быһыраангыһааһаа 6 тыһ, 1000000 аһыһаа. Концентрированнай, о. д. а. аһыһытара холбообут үрдүнэн аһыһыан нуормаһа 59 бырыһыан ара хангыһыһаа, биһр услоһнай төбөһө 10 центнер ара тиһсэр. Иккитин, быһыл от аһыһыһаа баһа манник. Усугуһуһаа сыл аккис аһаарыгар төрөбүт 800-чэкэ ороһу ыһаһааһаа кыстаан тураллар. Ойно эһин аастыт сыллара сылгы үөрүн структураһа кыһаһааһыттан минимизир сылаһан 1500 кэһинэ убаһа индустрия

Кыстыгы тэрээһиннээхтик атыарымы туһу оһоруоһа маһаһааһыта. Бастааһыһаа, хас совхоз, отделениета, ферма аһыһаа быһааһынныт эһин аһыһааһы, солоһону, баһа үүннэһин бурдугун, аһыһаа тобохторун толору туһаһааһа. Кыстык устата оройуон үрдүнэн, баһаһаа 5000 тонна эһин аһыһааһы, ол иһингэр 2500 тонна дуһаһаа, 2000 тонна ходоуһу, 500 тонна төһөһө убаһа индустрия (Бүтүүтүн 2-с стр. көр).

ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭР, ПЯТИЛЕТКАБА— ДЬОНУН КЫЛААТЫ!

Бүгүн үөрэнээччилэр үлэбэ холбоһуктарын бастыгнардын оройуоннаабы слета аһылар.

КЫАЙЫЛААХТАР БУ БААЛЛАР

ЫВСЛКС райкомун бюрота үөрэнээччилэр (нов) үөрэнээччилэр 87 бырыһаанын туһунан тыйыгы сынньалаһыгар уонна баалах үлэни хаһан барыта 29 тыһ. үлэлэрин тэрийиһэ оройуоннаабы со-солк. үлэни толорторон үһүс миэстэни таһаарда.

Куоталаһы кыайылаахтарынан аа-аһынылар:

ОРТО ОСКУОЛАРГА

Хатылы оскуолата (директор Д. П. Чечебутов, литэр үлэни тэрийэччи В. А. Федорова) үөрэнээччи уопсай ах-саһыттан 73 бырыһаанын тэрээһин-нээх үлэни хаһан, 95,3 тыһ. солк. үлэ-ни толорторон бастагы миэстэни ылла.

Директ оскуолата (М. Р. Сысолов, Г. А. Кузьмин) үөрэнээччи 55 быры-һаанын хаһан, 131,8 тыһ. солк. үлэни толорторон иккис миэстэ буолла.

Мугудай оскуолата (Н. Н. Игнатен, В. И. Коротких) үөрэнээччилэр 80 бы-рыһаанын үлэни хаһан 47,4 тыһ. солк. үлэни толорторон үһүс миэстэ-ниэ.

АБЫС КЫЛААСТААХТАРГА

Одзулуун оскуолата (директор В. П. Иванов) үөрэнээччилэр 79 бырыһа-анын хаһан, 71,25 тыһ. солк. үлэни толорторон бастаа.

Хадаар оскуолата (В. Ф. Посельский) үөрэнээччилэр 64 бырыһаанын үлэ-ни хаһан 55,2 тыһ. солк. үлэни толор-торон иккис миэстэниэ.

Словес оскуолата (Н. Д. Кренин-

ҮЛЭ УОННА СЫНЬАЛАҢ ЛААБЫРДАРЫГА

Сылан орто оскуолатын «Колүкчэ» лаабыра (салайааччы Е. М. Пермяков) 319 тонна оту соротуонкалаан бастагы миэстэбэ таһыста.

Хатылы орто оскуолатынаабы «Эрчи» лаабыр (Г. Н. Аммосов) 313,4 тонна оту кэбиһэн иккис миэстэни ылла.

Кытаанах орто оскуолатынаабы «Эрэл» лаабыр коллектива (Н. Н. Миронов) 238 тонна оту соротуонкалаан үһүс миэстэниэ.

СҮӨБҮГЭ ЭВИИ АБЫЛЫГЫ БЭЛЭМНЭЭБИНИГЭ

Кытаанах орто оскуолата (директор С. Ф. Лазарев)—бастагы миэстэ.

Сылан орто оскуолата (С. М. Слепцова)—иккис миэстэ.

Бахсы орто оскуолата (урукку ди-ректор В. Г. Слепцова)—үһүс миэстэ.

ПРИШКОЛЬНАЯ УЧАСТАККА ҮЛЭБЭ

Хадаар абыс кылаастаах оскуолата кыайылааһынан ааһылына.

Бастыгнарга куоталаһы усулуобу-латынан көрүлүбүт наһараадалар, би-риэмийэлэр туттарыллыахтара.

Хатылыга «Эрчи» дин ааттаах үлэ уонна сын-ьялан лаабыра тэрийл-лэбэ хаһы да сыла буол-ла. Ону энтузиаст-учуутал Г. Н. Аммосов сала-йар. Лаабыр интиллэ-ччилэр сыл ахсын Субу-руускай аатынан совхоз ходуһаларыгар от хомуу-

ругар көхтөөхтүк көмө-лөөһүлэр.

Үөрэнээччилэр общес-твенный туһалаах үлэлэ-рэ урдуктук сынналар. Быйыл атырдьах ыйыгар оҕолор бу коллективта-рымгар ССКП обкомун се-кретара И. А. Матвеев сымдаан республика үр-

дүк наһараадаһы—Са-ха АССР Бөрхөһө Со-ветын Президиумун Бо-куотунай Грамотатын ту-тарбыта.

Эһиги бу снимокка И. Оксешиников ол үө-рүүлэх түгэни түһэрби-тин көрөбүт. Ортоку—И. А. Матвеев.

ӨССӨ ТУПСАР КЫАХТААХ

Урукку сылларга Е. И. Курашов аатынан Чурап-чы орто оскуолатын үө-рэнээччилэрэ сыйынны туһалаах үлэни уонна тэ-рээһиннээх сынньалаһы-нан мөлхөхтүк хабыллы-ларын туһунан кэпсэти-үгүс буолара. Кырдыга даһаны, сайын салыһы-нэ-тэ тугу да гыналар суох буолан усул-тэ-кил сымдаар оҕолор эл-биһлэрэ. Оройуон саа-май улахан оскуолата-гар, холобур, быларыын сайын биһр эрэ үлэ уон-на сынньалаһа лаабыра тэрийлэн үлэлэбэ-тэ эрээри, күттүүннээри эгөрбөтө.

Урукку итэстэри учуоттаан, оскуола са-алтата ааспыт үөрөх дьыллар үлэ чинчий-иһэ дьэни тэрийбэ-тэ. Ону кылаас тыйыһа-н-тар үлэни тэрийэччи П. Н. Калачев салайы-та. Штаб састаабыгар комсомольскай комитет чинчийэрэ, үлэ уонна сынньалаһа лаабырдарын салайааччылар, старша-и-пронер-баһаатай кил-лэриллибиттэрэ. Бам ыйы-гар комсомольскай коми-тет муньаһар үөрэнээ-чилэр сайынны сынньа-лаһыгар уонна үлэлэ-рин тэрийи туһунан аналлаах бопуруос ко-руллубута.

Итилэр түмүктэригэр үрдүкү кылаастар үө-рэнээччилэригэр түөрт үлэ уонна сынньалаһа лаа-быра тэрийлибитэ. Олорто-н үлэ тутууга, биһрэ Су-буруускай аатынан сов-хоза от хомууругар үлэ-лэбэтирэ. Лаабырдары-нан барыта 117 оҕо ха-быллыбыта.

Оскуола иһинээби со-циалистическай куотала-һыга учуутал А. С. Ма-карова салайааччылаах

Туолумада саймалаабыт үлэ уонна сынньалаһа лаабыра бастаа. Бу кол-лективны ЫВСЛКС рай-кома туристскай пу-тэһатынан бириэмийэ-лэбэ, оһон үөрэнээччи-лэр каникулларыгар Ор-то Азия куораттарынан экскурсияга сырыттылар. Саха АССР оскуолатын үтүлээх учуутала П. Е. Бараксанов «Романтик» лаабыра «Чурапчы» сов-хоз Сыланыгар 2 км ордук уһуннаах бүтэ-йп тутта. «Юность» дин үлэ уонна сынньа-лаһа лаабыра (салайаач-чы М. А. Никифоров) Карл Маркс аатынан сов-хозка киирчиччэ үктэ-һиннэ уонна хогон муосталаһыһыга эмиэ балаһча үтүлэйдик үлэ-лэбэ. Оттон «Стро-и-тель» лаабыр (салайаач-чы А. А. Алексеев) оро-йуон кинигэр тутуу учаастагар иһиннэ дьэ-уот, коммунальнай ха-һаһыһыбыа производ-ственной управлениы-гар көмөлөстө.

Үлэ уонна сынньалаһа лаабырдарыгар культу-рай-ма-эвесабай дьаһал-лар, спорткай күрэхтэ-һиннэр ытыллынылар. Кыһлар бэйэлэрин иһин ардыларыгар уонна Му-гудай иһиннэ Хатылы оскуолаларын лаабыр-дарын үөрэнээччилэрини таһаарыһы көрсөн кү-рэхтэстэлэр.

Оскуола үөрэнээччилэ-рин ортолоруттан сайын-ны кэмэ барээдэги ку-руубайдык кэби таһа-арыллыбатаһар үөһэ ак-тыллыбыт штаб эһинэ ба-лаһы орооллаһа. Ки-ни дьаһалынан ырахан интиллэх оҕолор бары тэрээһиннээх сынньала-һынан иһиннэ үлэни ха-быллылар.

Урут хаһыанка сурул-лубутун курдук, бу ос-куола 50-тан таһа үө-рэнээччилэрэ Мундаа-а-һыга «Улыбка» пионер-скай лаабырга (началь-ник А. Н. Кычкина) үчү-тэй тэрээһиннээхтик сын-ьянылар.

Ол эрээри бу боччум-наах дьылаага биллэр-мөстөр итэстэр баалла-рын ыйар наада.

Туох хаһыан кининэ, тэрээһин кыаллыбын, совхозтары, тэрийлэри-иһэ дьэни дуосаардаһы бэ-сийи ортотугар дьэни тэрийиһэ сымдаһыта. Эрлик Эрстийи аа-ты-нан совхоз Чаньдаа-а-и отделинныгар олохтоо-х салаага буруйууан о-лохтоһуһа үлэ уонна сын-ьялан лаабыра былаан-наан бара, аһыллыба-та. Иккиннэ, лаа-бырдар документацияла-ра бастар мөлхөх турук-таһыта: үлэ былаан көрдөрүлүбүтэ, тех-ниһиттан сэрэхтээх бу-лууга анал суруунал оҕоһуллубата, меди-цинскай көрүү туһунан мспыраапкалар ытыл-лы-батахтара, муньаһар бөтөһуоллара толору-лубатахтара, о.д.а. Усу-һуһун, лаабыр иһиннэ со-циалистическай куотала-һы уота-күөһэ суох тэ-рийлибитэ. Тийэһэр, ма-териальнай баһаны тэри-иннэ кэм даһаны хам-саһын оҕоһуллубата.

Быйлыгы үчүгэй саба-лаһыны чингэтэһинэ, итэстэри туоратты-на. Чурапчы орто ос-куолатын коллективта оҕолор сайынны сынньа-лаһыгар уонна үлэ-ни өссө көдүүстээхтик тэрийэр кыахтаах.

Н. МАТВЕЕВА,
ЫВСЛКС райкомун
секретара.

Профсоюзнай тэрийлэлэргэ

«БЫТАРХАЙДАРГА» ТИИЙЭ ИГЭН-ТОҢОН...

«Чурапчы» совхозтаа-ы профсоюзнай конфе-ренцияга данылаатчыг рабочком председателэ И. И. Филиппов уонна тыл эһит делегаттар ра-бочном отчуоттуур сыла сүһүнүн сөптөөхтүк үлэлэбэтиин бэлиэтэти-лэр. Сыл уотата 13 про-изводственной муньах-тар, рабочком 14 мун-нахтара ытыллыбыт-тар. Олорго тирөөн ту-рар хаһаһыстыбаһанай соруугар, месткомнар үлэлэригэр, үлэ дьес-ниһиннэни бөдөрөгүтүгэ сыһааннаах, о.д.а. тутаах бопуруостар дьүүл-лэ-һилибиттэр. Үлэһиттэр суруктарыгар, саһабы-дыһаһыларыгар дьаһал-лар ытыллы, эһиннэ-тэр биһиллэн испиттэр. Со-циалистическай куотала-һыны тэрийиһэ, рабо-чайдар үлэһиттэр уонна толорор усулуобуһаларын тупсарыһа, үөрэнээччи-лэр сайынны сынньа-лаһыгарын тэрийиһэ, үлэ уонна сынньалаһа лаа-бырдарын баһаларын ту-тууга балаһча үлэ ы-тыллыбыт.

Конференцияга иһини сэрэ профсоюзнай үлэ-дэ биһиги даһаны үгүс итэ-бастар уонна нетүгүлэр бааллара ыйылыһа.

Дьон үлэһиттэр уонна олоһор усулуобуһаларын тупсарыһа болдомто салгы күүһүрдүлүөн

наада. Ордук улахан хаа-лы иһин ыраахан үлэ-лэрин механизацияла-һыһа таһаарылыһа. Маньаха үлэ былаан-наахтын ытыллыбыт. Оһоһор сайынныгар киллэриллибит ынах ыыр аппараттар үлэлэтилли-бэттэр, сорох чаастара ыһыллан сыталлар. Ти-гинктэри, сүөсүһүттэр олоһор дьйэлэрин тутуу ымалла иһик. Рабочтай-дары иһин аһылыһын, спец-таһаһынан хаачы-һыы сипэти суох. Бөһү-дөктэри тупсаран оһоруу бытааныһы ытыллар. Оһуоха сүрүн биричиһинэ-рин эрбөһиттэ мас көстү-бэтэ буолбүт.

Үлэ дьесниһиннэни кэһин, аһаан-суоттаан үлэлэбэти буолуу, ыһы-тоһуу чахчылар салгы таһаарыллылар. Араа-гардар иһиннээх сүрүн биричиһиннэ буруйдаах-тар тутта сөмбө гардыл-лан испиттэрэ, иһитэр үлэ биһиги даһаны көрдө-дүлэ эһиннэбэтэ бу-лаллар дин бэлиэтэти-лэр.

Делегат М. И. Иванов общественнай сүөһү кыс-тыһын тэрээһинэ мөл-төдүн, ыһаһы буһаһыта кыһаһы ситэ уурулу-батын, ол түмүгэр ыһа-һыкыт аһын аһыһы-тоһууу ынах кытараа-бытын, сүөсүһүттэр орто-лоругар агитационнай-

маһсабай үлэ уота-күөһэ суох ытыллыларын кэһи-наада. Н. Н. Миронов бэйэтин эһиннэ соци-алистическай куотала-һыны тэрийиһэ баар итэстэргэ тохтоото. Чуоллан, хардыта сым-даһыан үлэни-хамнаһы биһсийи, оһыты атаста-һыы кэһини кэмэ уи-һууга хаалла. Оһоһу-на үлэ сорох көрүннэри-тэр расценка сөбө суога, рабочайдар сөптөөх рэ-мердаах спец-таһаһынан хаачыһылаттара—иһи-нин «бытархайдар» бары улахан оһуулаахтар, дьэти кини. Делегат П. Д. Дьаһыскай муньаһар сөптөөх тэрээһин суох ытыллыларын, произ-водство саһаны, басты-һыны олохтоһун ситэти суоһун ыйда.

Конференция рабочком үлэтин ортоһон сыннала-та. Рабочком саһа састааба уонна таһаа-һыстыбатын үлэһиттэрин профсоюзун оройуонна-абы тэрийлэтин конферен-циятыгар делегаттар быһыбарданнылар.

Рабочком председате-линэн И. И. Филиппов хаттаан талыһына.

М. РОМАНОВА

Сүөһү интиһа—ударнай үлэ фрона

„ГРОМОВА ОСКУОЛАТА“

ВИДНОЕ (Московскай уобалас). Подмостовье сүөсүһүттэрин үөрэтэр бастыг опыт курса—ону өссө «Громова оскуола-тынан» ааттыллар—

«Коммунарка» племен-ной опытной-көрдөрүү-лээх завод 2 №-дээх үүт-таһаарынай ферма-тын баһатыгар үлэһит. Манна ыһаһыкыттыр

Социалистическай Үлэ Герога М. Громова бэй-тин ыһахтарын бөлөһүт-төп уобаласна лан баста-һынан сымта 558 тонна үүтү ыһыта.

Ферма оператордара хас биһрдин ыһахтан ор-тотунан 5000 килограмм үүтү ыһаллар. Аһыт сыл

туһаһыһа кэмнээһини кытары тэһиһтөөххэ бы-һыл ынах аһыттан үүтү ыһыкы ортотунан 260-нуу килограммын үрдэти. Оһуоха М. Громова өгө-тө улахан иһин биһр иһэлээхтэригэр үлэтин опытыттан үөрүүннэ бө-сөр

(ССТА).

Педагогической үлэ маастардара

Улуу тылга уһууһар

Нуучча тылын уонна литературатын учуутала Галина Александровна Билинэ уһууһар бэрт эбэх үчүгэй тылы истибитим. Оттон бэйэтэ кытта бу соторутааҕыта иһин үлэ динир сиригэр. Сылан орго оскуолатыгар, сана билистим. Методическай кэҥэс сурунаалтан наада-лаах матурыяаа бу-лан конспектана озорору-гар түбөспүтүм. Хара ба-лаан ис кинирбэх сирэйин иһэс мичээрэ өссө ор-дук тупсарара, алама-най истин озороро.

Оттон буолуо дуу, ки-ни билиги көпөтүбүт хара маһыттан аһа-бастык саҕалааһыта. Га-лина Александровна бы-һыҕ үһүс сылын нуучча тылын уонна литературатын диниргэтэн үөрэтэр хайысхалаах кылааска учууталлыр. Түмүк ку-һаана суох киһи үөрө-һүт 28 оҕотуттан аһарда-ла оскуола кэннигитэн ту-та үрдүк үөрэххэ сити-һиллэхтигэр туттарсан кинирбитэр. Сотору киһи-дэр бэйэлэре араас идэ-лэх специалистар буо-луохтара.

Билиги оройуонму-тар саҕа саҕалааһын буоллаа дин. Хайдах бы-лааннахтыг үлэлэргин иһэ-һин түспүккүм ээ, — диир көрдөспүппэр киһи-түөхтэн саҕалырын бул-батахтыг тохтуу түспүтэ.

СГУ рекомендацыйа баар. Онон салайтара-бын. Бу кылааска үөр-нэр оҕолор нуучча тылын-тын оҕолордоордоор лаппа-кэнниг үөрэтэллэр, уоп-сай программада көрүл-бэрингэр эбэх тааска үөрөннэллэр. Бэриллэр айымньылары барытын толору захтарарга кыһа-набын. Үгүсүк өйтөн су-руйууга дьарыттыбын. Онон сүрүн хайысха бы-һыттынан ырытар, таҥ-ныр, түмэр үлэлэри то-лорор буолууларыгар бол-омтобун уурабын. Уруо-гарын таһынан анал ку-рубуонна дьарытанал-лар. СГУ нуучча тылы-гар уонна литератураты-

гар кафедратын иһа-һа сибээһи тутуһабыт. Киһилэр үгүс сүбэлэрин сеема тутуһан бэрт эбэх үчүгэй тылы истибитим. Сылан бэйэтэ кытта бу соторутааҕыта иһин үлэ динир сиригэр. Сылан орго оскуолатыгар, сана билистим. Методическай кэҥэс сурунаалтан наада-лаах матурыяаа бу-лан конспектана озорору-гар түбөспүтүм. Хара ба-лаан ис кинирбэх сирэйин иһэс мичээрэ өссө ор-дук тупсарара, алама-най истин озороро.

Оттон буолуо дуу, ки-ни билиги көпөтүбүт хара маһыттан аһа-бастык саҕалааһыта. Га-лина Александровна бы-һыҕ үһүс сылын нуучча тылын уонна литературатын диниргэтэн үөрэтэр хайысхалаах кылааска учууталлыр. Түмүк ку-һаана суох киһи үөрө-һүт 28 оҕотуттан аһарда-ла оскуола кэннигитэн ту-та үрдүк үөрэххэ сити-һиллэхтигэр туттарсан кинирбитэр. Сотору киһи-дэр бэйэлэре араас идэ-лэх специалистар буо-луохтара.

Билиги оройуонму-тар саҕа саҕалааһын буоллаа дин. Хайдах бы-лааннахтыг үлэлэргин иһэ-һин түспүккүм ээ, — диир көрдөспүппэр киһи-түөхтэн саҕалырын бул-батахтыг тохтуу түспүтэ. СГУ рекомендацыйа баар. Онон салайтара-бын. Бу кылааска үөр-нэр оҕолор нуучча тылын-тын оҕолордоордоор лаппа-кэнниг үөрэтэллэр, уоп-сай программада көрүл-бэрингэр эбэх тааска үөрөннэллэр. Бэриллэр айымньылары барытын толору захтарарга кыһа-набын. Үгүсүк өйтөн су-руйууга дьарыттыбын. Онон сүрүн хайысха бы-һыттынан ырытар, таҥ-ныр, түмэр үлэлэри то-лорор буолууларыгар бол-омтобун уурабын. Уруо-гарын таһынан анал ку-рубуонна дьарытанал-лар. СГУ нуучча тылы-гар уонна литератураты-

М. МИХАИЛОВА.

АХШ-гар дойду 15 бодон куораттарын мэр-дэри уонна 2 штаткай губернатордары быыбар-дааһын буолла. Атын нэм эбитэ буоллар ити быы-бардар ураты бодомто-ну тардыа да, суох этил-лэр. Оттон бу сырыты саргылаһаннар, тоҕо диктэххэ, американаецтар билигити правительствэ политикатын тоһо сөбү-лүүлэрин көрдөрүөхтэх-тилэр.

Быыбардар түмүктэрэ республиканскай адми-нистрацияга хомолтолоох буолулар. Губернатор-дарга республиканскай кандидаттары иккисини-рин президент Р. Рейган суох бэйэтэ өйөөбүтүн үр-дүнэн демонстратан Вирд-жинияга республиканец-тар кэнниг уон бизе-сылга тутан олорбут гу-бернаторскай мистэ-лэни быһдаан ыттылар. Демократтар итин тэ-вон бизе куораттан то-дугар мэрдеринэн талы-тыннылар.

Демократическай пар-тиятан кандидаттар кы-һыһын ханьык эрэ си-һиһэй лоуунары эбэтэр идеялары куэрэтан та-һаараннар ситиспит буол-батахтар. Киһилэри быы-

ҮӨРДҮБЭТ ТҮМҮКТЭР

Бэрдааччылар Вашингтон куорун астыматтарын үгүс турар доһуна үт-һэй кыһаарда. Америка-нецтары, туох ханьык ки-һини, Рейган администра-циятын дойдуну произ-водствэ таһнары бары-тын дьэбэрэттигэр киллэр-бит экономическай поли-тикага диксционер, Улэ-э суохтар армияла-

Комментатор колонналары

ра, бэл официальной би-лигини, 8,5 мөлүйуон киһини тийдэ. Улэ-э суох буолуу оҕутус сыл-лардааһын улуу кризис кээһитин дьа итинниг-һиһырык юруһунэ или-гэ. Валовой националь-най бородуукта, бастаан туран автомобильнай, ме-таллургияскай, тутуу промьшленноһын курдуу бас-көс салааларга про-мьшленнай производство сарбыллылар, инфля-ция үрдүтэ—ити барыта. «Вашингтон пост» ха-һыат туһулуруунан, «экономикэ турута түр-гөһүн Мелтэон иһэри» туһунаан этэр. Президент Рейган АХШ баара суо-

соттөбүн, ол бэл диктэр кыһыһылаах буолуохтаа-һын курдуу көрөргө тар-дыһыттыттан. Дикси-онэлэрин этэр АХШ гранданаарын аһсаанна-ра улэ-э элбээн иһэр. Киһини быыбардар тү-мүктэрэ—1982 сыллаа-ха буолаары турар кон-гресс быыбарыгар сенат-на уонна представител-лэр палаталарыгар үгүс өрүгү илдэ-э хааларга суоттанар республика-нецтарга суостаах сэрэ-тин.

Үрүн дьэ-э туох да уратылаах буолбатаһын курдуу тутта сатыыр. Киһи представителэ Рей-ган администрацияга ба-һытти политикатын таба-наан аһар итиннэ онту-латын уларытар санаага суох дикс иһитиннэрдэ. Туту этини, Үрүн дьэ-э бэйэтигэр соттоһон ку-һаан буолуоҕа. Амери-канаецтар ити политиканы астыматтарга кэлэр өт-түгэр өссө үүнэ туруо-ҕа сарбадалаһа. Тоҕо диктэххэ, киһи АХШ на-циональнай интэриэстэ-рингэр утары, американы-скай норуот дьулурутар утары.

И. АБЛАМОВ, ССТА ырытатчыта.

ЭДЭР РЕЖИССЕР САҢА ҮЛЭЛЭРЭ

Дирекциябы народнай театр сэттис сезону саҕалаата

Соторутааҕыта Дирек-циябы народнай театр бэй-этин сэттис сезону Роман Никифоров «Куту-руктаах куулар» дьан икки хартымналаах пьеса-тынан уонна Реас Кула-ковскай «Сибирдэххэ» дьан биир ооньуулаах комедиятын аста. Айым-ньылары Марфа Гото-цева туруортаата.

Театр коллектива бу эдэр режиссер туруоруу-туан аастыт саас Суо-рун Омоллоон 75 сааһа туолуутун чинигэр ыт-тыллыбыт республиката-һы көрүү-конкурса «Ку-тур Уус» драманы кыт-тан үһүс степеннэх ди-пломунан наҕараадала-һыта, көрөөччүлэр үрдүк сыанабылларын ылбыта.

«Кутуруктаах куу-лар» пьесада артистар Гаврил Попов, Дмитрий

Матвеев, Максим Ста-ростин, «Сибирдэххэ» комедияда Олег Маке-нов, Матрена Григорьева ордук ситиһиллэхтик ооньуулар.

СНИМОНКА: режис-сер Марфа Готоцева (уһа дьэни) уонна ар-тист Олег Максимов.

уһулуучулаах бөҕө Илья Занкин олоҕо кэп-сэһэр. Занкин оруолугар Леонард Варфоломеев ооньуур.

Туох да буруйа суох рабочай Виктор Белову куорат паркатыгар биир иһэһэ иһи уол кырбыр. Кырбааччылартан биир-дэстэрэ Белов билэр у-ла Белков буолан тах-сар. Ити история туту-һа түмүктэммитин «Охо-та на Лис» дьан аат-таах «Мосфильм» сту-дия саҕа хартымнатты-тан билсэххит.

Болгария суруйааччыта Павел Вехинов биир бил-лэр романын матылыг-ы

Спорт

Нөмүгү көбүөрүгэр

Ордонкиндэскай оро-һуон Нөмүгү бэйүөлэргэр «Урожай» ДСО уобалас-тааһы советын кыра саастаах уолаттар ор-го-лорутар көнүл тустууга бастыыр иһин күрөхтө-һинигэр бинигитэн 11 эдэр бөҕөс кыттан кэллэ.

Бу түһүлгө-э барыта 14 хамаанда күөн көрү-сэ. Мэҥэ-Хаҥалас, Сун-нар тустууһтарын кэн-нигитэн билиги хамаанда-быт үһүс мистэҕэ та-һыста.

Биннэһэригитэн үөр-нээччи Сергей Магаров республика чемпионун үрдүк патын ыла, түөрт уолбут бириһтэх мис-тэлэргэ тигистилэр.

Е. ИУДОВ.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНОВ.

Кытаанахтааһы участ-ковай балыһа Ермолае-ва Дария Васильевнага бэйэбит 097904 уонна 093595 № М-дэрдэх-болыһаһа дьаһтар, сүппүттэригэр, дьыҥ-суоһунаан ааһылааллар.

Таһтыр-оҕом, көр-гөһүн, иһэбит, аймах-һыт

ЕГОРОВА ЕВДОКИЯ ЕГОРОВНА

Ыраханньык маһыан-олбүтүн, диниһик ку-рутуһан туран, иһи-тиннэрэбит.

Иһэтэ, кэргэнэ, оҕолоро, аймахтара.

Сэтгннн саҕа фильһнэр

Сэтгнннн оройуон ки-һини таһтааччыларга хэс-даһаны сонун хартымна-лары көрүөхтэрэ.

«Мосфильм» индуст-рия «Корпус генерала Шубникова» дьан филь-ма Аҕа дойду сэринтин биир быһаарылаах эта-һыгар—Сталинградтааһы кыргыһыы кэмигэр со-ветскай таһикстар хорсун быһыһыларын туһунаан кэпсир.

Сталинградка төгүрү-түлүбүт Паулюс армия-тын босхолуурга гитле-ровскай командование

былааннара күппүлүү ба-раллар. Генерал Шубников оруолун артист Анатолий Васильев толорор. Ону тэҥэ эдэр актердар Ма-рина Яковлева, Евгений Леонов, Гладышев у.о.д.а. «По следу властелина» дьан өгнөөх фильм («Мосфильм») сэрин кэ-лпгэр ыһыллыбыт эапо-веднигы саҕа директор, ученай-биолог Василий Белов чөлүтөр түһэригэ сиралаһан үлэлэрин ойуулаан көрдөрөр. Киһи бу Уссурийскай кыраай

таһытын баһылыга тигр-дылтыгыгар ордуу ки-һиллэр. Белов улахан мэхэйдэ-ри көрсөр. Сэрин саҕана фашистарга сулууспала-һыт Коттег дьан брано-һыер Белову озорорго былааннаһар... Сүрүн оруолларга—Юрий Беляев, Владимир Самойлов, Людмила Зай-цева, Гуля Тамбасова, Ни-колай Погодин у.о.д.а. өгнөөх, кэпиг экран-наах «Воздухоплаватель» («Ленфильм») киһи хартымна-һа (Ленфильм) нуучча биир

«Сага олох» («Новая жизнь») — срган Чуралчинского района КПСС и районного Совета Якутской АССР.

ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чуралча, ул. Нарпа Мариса 12. Тираж 3168.